

broj - 21-143
Pljevlja, 10.12.2021.god

Prisarnica Opština Pljevlja

Prilim jast:	10. 12. 2021. god.
Org. št.	
	21-016/21-436/1

CRNA GORA

OPŠTINA PLJEVLJA

Skupština Opštine

n/r Predsjedniku

Poštovani,

U prilogu dostavljamo **Program rada i plan finansijskih sredstava za 2022. godinu**, kao i **Odluku** o njegovom usvajanju, donijetu na sjednici Savjeta JU Zavičajni muzej Pljevlja, koja je održana 09.12.2021. godine.

S poštovanjem,

V.D. DIREKTORICE

Dejana Drobnjak
Dejana Drobnjak

**ЈУ Завичајни музеј
Пљевља**

**The Regional Museum
of Pljevlja**

Trg 13. jul bb, 84210 Pljevlja, tel/fax: +382 52 322 002, mob: +382 69 366 685, e-mail: muzejpv@t-com.me, <https://muzejpljevlja.com>
Жиро рачуни: Addiko banka 555-2900-82, Erste banka 540-4914-50, Atlas Mont banka 505-8808-31, Prva banka Crne Gore 535-15231-73

Broj: 01-142
Pljevlja: 9.12.21. god.

Na osnovu članova 12, 19 i 20 Statuta JU Zavičajni muzej Pljevlja, Savjet JU Zavičajni muzej Pljevlja donio je

ODLUKU

O usvajanju Programa rada JU Zavičajni muzej za 2022. godinu.

OBRAZLOŽENJE

Dana 09.12.2021. godine, Savjet JU Zavičajni muzej Pljevlja održao je sjednicu na kojoj je razmatran Program rada i plan finansijskih sredstava za 2022. godinu. Tokom sjednice Savjetu su predočene i detaljno obrazložene sve tačke Programa. Nakon pojedinačnog razmatranja svih stavki Programa rada i utvrđenih smjernica koje se tiču daljega rada JU Zavičajni muzej Pljevlja, Savjet je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

Pljevlja, 09.12.2021. godine

SAVJET JU ZAVIČAJNI MUZEJ PLJEVLJA

Predsjednica Savjeta

Vanja Sokić

Broj: 01-142/11

Pljevlja: 9.12.21. god.

PROGRAM RADA ZA 2022. GODINU

JU Zavičajni muzej Pljevlja, čiji je osnivač Opština Pljevlja, počeo je sa radom 1952. godine. Osnovan je kao muzej kompleksnog tipa, čiji je rad organizovan kroz:

- Arheološko odjeljenje;
- Etnološko odjeljenje;
- Istorijsko odjeljenje;
- Kulturno-istorijsko odjeljenje,
- Odjeljenje za pedagoški rad i
- Službu za opšte, pravne, administrativno-tehničke i finansijske poslove.

Rad Muzeja odvija se u skladu sa zakonima, pravilnicima, normativima i standardima za obavljanje muzejske djelatnosti, koji obuhvata: sakupljanje, čuvanje, zaštitu, istraživanje, stručnu i naučnu obradu, dokumentovanje, sistematizaciju zbirki, prezentaciju i valorizaciju muzejskog materijala i muzejskih lokaliteta sa prostora opštine Pljevlja. Pored navedenih, Muzej obavlja i vlastitu izdavačku djelatnost.

Za skoro sedam decenija postojanja, Zavičajni muzej Pljevlja je imao više sistematskih arheoloških iskopavanja; više sondažnih istraživanja; multidisciplinarno rekognosciranje pljevaljske opštine; veći broj parcijalnih istorijskih, kulturno-istorijskih i etnoloških istraživanja; stručnu obradu i dokumentovanje muzejskih predmeta, kao i petnaest naučnih skupova najčešće vezanih za kulturno-istorijsku prošlost pljevaljskog kraja, koji su praćeni izdavanjem Glasnika Zavičajnog muzeja.

Organizacija rada Muzeja, poslovi i zadaci koje obavljaju pojedina organizaciona odjeljenja i druga organizaciona pitanja, uređuju se Pravilnikom o unutrašnjoj ogranizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Podaci o Zavičajnom muzeju Pljevlja mogu se naći na veb-sajtu: <http://muzejpljevlja.com/>

UVOD

Protekla godina za Zavičajni muzej Pljevlja bila je jedna od najaktivnijih godina u poslednjih deceniju i po njegovog postojanja. Upravo zahvaljujući takvom angažovanju, Muzej je upotpunio i kompletirao svoju djelatnost. Otvaranjem trajne arheološke postavke, stekli su se uslove da u narednim godinama Muzej ostvaruje potpunu aktivnost u pogledu prezentovanja kulturnog identiteta pljevaljskog kraja, koji je jedinstven na širem području. Upravo na prostoru Pljevalja, kao rijetko gdje, može se pratiti razvojni kontinuitet čovjeka, od najstarijih nalaza prisustva čovjeka neandertalskog tipa, iz perioda paleolita, koji datira od prije 50.000 godina, preko nalaza iz mezolita, neolita, gvozdenog doba i sve do antičkog vremena. Upravo bogat arheološki materijal pronađen na brojnim lokalitetima širom pljevaljskog kraja, koji je izložen na muzejskoj postavci i tako postao dostupan javnosti, ukazuje na potrebu da se sa ponosom treba isticati kontinuitet naseljenosti ovoga područja i bogatstvo kulturnog naslijeđa.

Činjenice da je Zavičajni muzej, dvanaest godina bio izmješten iz prvobitnih prostorija i da je funkcionisao samo u smještajnom prostoru, uslovlila je brojne probleme u njegovom dosadašnjem radu. Za sve te godine, posebna odgovornost posvećena je obradi, očuvanju i zaštiti izuzetno vrijednog muzejskog fundusa, kao kulturnog nasleđa za buduće generacije. Muzejski materijal smješten je u depou, koji ima odlične mikroklimatske uslove, optimalne za čuvanje muzejskog materijala, što je jedna od glavnih obaveza Muzeja.

Nedostatak izložbenog prostora za prezentacije bio je najočigledniji problem u ostvarenju pedagoške i didaktičke funkcije Zavičajnog muzeja. U toku 2016. i 2017. godine Muzej je uspio da, u improvizovanim izložbenim prostorima, uspješno izloži dio svog muzejskog fundusa. U novembru 2018. godini konačno je formirao prvu postavku u novom izložbenom prostoru Doma kulture, dok je Muzej institucionalno vraćen u svoju matičnu zgradu tek naredne godine. U proširenom adaptiranom ambijentu, pored kancelarijskog, Muzej je dobio i dva izložbena prostora, u kojima je u okviru novembarskih svečanosti za 2019. godinu, organizovao dvije izložbe iz svog fundusa. Od proljeće 2020. godine krenulo se sa osmišljavanjem moderne trajne arheološke postavke. Pokrenuti su radovi na adaptaciji predviđenog izložbenog prostora, u kojem je planirano da se na autentičan način, kombinovanjem različitih audio i vizuelnih inovacija, predstavi kontinuitet razvoja kroz etape, od praistorijskog do antičkog perioda. Enterijer prvobitnog izložbenog prostora je u znatnoj mjeri izmijenjen, izvođenjem zahtjevnih gipsanih i molerskih radova. Osmišljeni su veliki svijetleći baneri sa ilustracijama. Sa dosta opreza vršen je izbor stručnih izvođača radova,

naročito za svijetleće i strujne instalacije. Početak radova poklapa se sa početkom pandemije izazvane korona virusom Covid 19 i tekli su uporedo sa svim epidemiološkim mjerama i zabranama koje su sprovedene. Sve ovo je uticalo da radovi na postavci traju znatno duže od planiranog roka.

U narednoj godini Muzej će intenzivirati arheološka istraživanja na dijelu lokaliteta Municipium S., koji bi u narednih nekoliko mjeseci trebalo da pređe u vlasništvo Opštine Pljevlja, kao i organizovanje georadarskih istraživanja na određenim segmentima lokaliteta. Nastaviće se, već ustaljena, dobra saradnju sa Turističkom organizacijom na promociji kulturne baštine Pljevalja, obzirom da su se otvaranjem nove arheološke postavke, stekli uslovi za značajniju ulogu Muzeja u razvoju lokalnog kulturnog turizma.

Kako bi buduće izložbe na adekvatan način mogle da osvijetle segmente određenih epoha, koje nisu u dovoljnoj mjeri zastupljene i dokumentovane u muzejskoj kolekciji, tokom naredne godine pristupiće se organizovanom sistematskom otkupu dijela etnografskog materijala i drugog, za muzej, interesantnog materijala. Kao i do sada, fokus izložbenih aktivnosti odnosiće se na pojedine razvojne epohe Pljevalja, koje mogu biti upotpunjene omažima istaknutih Pljevljaka, kao i istorijatima pojedinih događaja. Poseban akcenat će se staviti i na segment očuvanja nematerijalne kulturne baštine na prostoru Pljevalja, na prikupljanje građe iz tog domena koja je od izuzetnog značaja, s obzirom da je sve manje znalaca koji bi činili sponu sa već izbljedjelim vremenom. U tom kontekstu, biće organizovana izložba posvećena tamburaškoj muzici, kroz koju su Pljevlja opjevana, postala prepoznatljiva širom svijeta, a vremenom su izrasla u pravu tamburašku prijestonicu Crne Gore. U organizovanju izložbi nastaviće se saradnja sa muzejima i galerijama, kako iz Crne Gore, tako i iz zemalja u okruženju.

U 2022. godini sprovešće se kompleksne aktivnosti na reviziji kompletnog muzejskog fonda, gdje će biti implementirana najbolja iskustva sa tek završenih postupaka revizije u muzejima širom Crne Gore, kao i iskustva muzeja u širem okruženju koji su sproveli značajne inovacije u pogledu dokumentovanja i elektronske obrade. Ovaj postupak biće praćen izradom dokumentacije, prilagođene savremenim trendovima u muzejskoj dokumentaciji.

I - DJELATNOSTI PLANIRANE IZ SREDSTAVA BUDŽETA OPŠTINE PLJEVLJA

1. REDOVNA DJELATNOST

Redovne aktivnosti Muzeja odvijaju se u skladu sa jasno preciziranim Zakonskim odredbama, kako u pogledu sprovođenja muzejskih djelatnosti, tako i u cilju destruktivne zaštite cjelokupnog muzejskog fundusa. Pomoću dostupnih profesionalnih instrumenata, kontinuirano (24 sata dnevno) će se, kao i do sad, pratiti i evidentirati temperatura i vlažnost vazduha u depou, u kome je smješten muzejski materijal. Namjenski aparat za odstranjivanje viška vlažnosti iz vazduha podešen je da se aktiviranjem po potrebi, kako bi se održavale optimalne vrijednosti, u dozvoljenim granicama utvrđenim Pravilnikom o zaštiti muzejskog materijala i muzejske dokumentacije.

U dijelu Doma kulture, kojim raspolaže Muzej, nalazi se i depo, manjeg prostornog kapaciteta, u kojem je smješten dio muzejskog materijala koji je bio izložen na povremenim postavkama, predmeti koji su zahtijevali detaljniju obradu, kao i dio prateće muzejske opreme. Zbog neadekvatno izvedenih radova na krovnoj konstrukciji u jugozapadnom dijelu zgrade koji pripada Muzeju, u predhodnim godinama javljao se veliki problem prokišnjanja usled većih atmosferskih padavina i zadržavanja snijega tokom zimskih mjeseci. Ovaj problem bio je naročito izražen u značajnom dijelu muzejskog prostora (u depou, preddepu, jednoj kancelariji, hodniku i zastakljenoj terasi), gdje su zbog slivanja vode znatno oštećene plafonske regips ploče i zidne površine. Nakon adaptacije krova koja je sprovedena u ljetnjim mjesecima ove godine i ugradnjom grijača, koji će u zimskim mjesecima otapati led u olucima, za sad je riješen problem prokišnjanja.

Navedeno stanje, uticalo je na promjenu mikroklimatski uslovi u depou, koji bi morali biti u skladu sa Pravilnikom o zaštiti muzejskog materijala i muzejske dokumentacije. Iz tog razloga, neophodno je što skorije, sprovesti nabavku odvlaživača (specijalizovanog aparata za odklanjanje viška vlage iz prostorije) i aparata za očitavanje mikroklimatskih parametara, kako za prostor depoa, tako i za izložbene prostore, što je predviđeno odredbama već pomenutog pravilnika. Potrebno bi bilo sprovesti sanaciju oštećenih plafona i zidova, koji ruže enterijer muzeja, kao i molerske radove.

Muzej će nastaviti sa tehničko-tehnološkim osavremenjivanjem informacionog sistema kako bi se formirala dokumentacija prilagođena savremenim standardima u muzejskoj djelatnosti. Kao i do sada, nastaviće se sa kreiranjem i redovnim ažuriranjem, kako veb-sajta

Muzeja (<http://muzejpljevlja.com/>), na kojem se transparentno predstavljaju sve njegove aktivnosti i slobodan pristup informacijama, tako i naloga na društvenoj mreži Facebook. Muzej će u većoj mjeri raditi na unapređenju digitalnog marketinga. Posvetiće se i značajna pažnja pozicioniranju Muzeja u kontekstu savremenih kreativnih industrija, sa posebnim akcentom posvećenosti pisanju i razvijanju projekata saradnje.

U narednom periodu sprovodiće se, već utemeljena dobra saradnja sa kulturnim i prosvjetnim ustanovama iz Pljevalja i Crne Gore, kao i sa turističkim organizacijama i agencijama iz regiona u cilju prezentacije kulturno-istorijske baštine Pljevalja. Biće nastavljene aktivnosti na medijskoj promociji muzeja i saradnji sa javnim servisom RTCG i sa lokalnim emiterom Televizijom Pljevlja. Muzej će se aktivno uključiti u obilježavanja značajnih datuma vezanih za muzejsku djelatnost.

2. OSAVREMENJAVANJE TRAJNE MUZEJSKE POSTAVKE

Nakon povratka Muzeja u renovirani i adaptirani prostor, u sklopu objekta Doma kulture, ubrzo se pristupilo planiranju stalne muzejske postavke. Prvobitno je razmatrana mogućnost da se u raspoloživom prostoru izloži reprezentativni muzejski materijal koji bi bio izdvojen iz cjelokupnog muzejskog fundusa, predmete arheološkog, etnološkog, istorijskog i kulturno-istorijskog odjeljenja i manjih zbirki. Sagledavajući cjelokupnu raspoloživu građu, uvidjelo se da je prostor od 222 kvadrata neadekvatan da bi se na valjan način predstavila sistematičnost razvojnog kontinuiteta i postigli kvalitet i kvantitet buduće stalne postavke.

Prostorne mogućnosti su realno procijenjene i traženo je najbolje moguće idejno rješenje. Odlučeno je da se prostor predviđen za stalnu postavku preuredi i prilagodi organizovanju trajne arheološke postavke. Od marta 2020. godine počela je adaptacija muzejskih izložbenih prostorija, kako bi bile prilagođene novim sadržajima. Postavka je zamišljena u znatno drugačijoj formi od dosadašnjih. U jednom potpuno izmijenjenom enterijeru, planirano je izlaganje i prezentovanje veoma vrijednih arheoloških nalaza iz različitih epoha, ali ne sa ciljem da se istakne pojedinačna atraktivnost nekog posebnog eksponata, već da se ukaže na različite etape u razvoju čovjeka i kontinuitet života u pljevaljskom kraju, od praistorijskog do antičkog perioda. Osmišljeno je da se arheološki materijal izloži u dvadeset sedam svijetlećih staklenih vitrina, pored kojih će se izložbeni prostor upotpuniti i ukrasiti sa devetnaest svijetlećih panela, na kojima su istaknuti, kako arheološki lokaliteti, tako i ilustrativni prikazi životnih stilova zastupljenih u određenoj razvojnoj epohi. Postavljeni su sa ciljem da na dopadljiv slikovit način postavku učine

razumljivijom, naročito najmlađim posjetiocima. Izložbena postavka je upotpunjeta i tehničko-tehnološkim inovacijama,

- monitorima, za emitovanje kraćih filmova o arheološkim iskopavanjima,
- tablet-uređajima integrisanim na zidovima, sa instaliranim pratećim tekstovima o postavci, prevedenim na više svjetskih jezika, engleskom, ruskom, arapskom, turskom, kao i fotografijama sa arheoloških istaživanja,
- kju-ar kodovima, postavljenim na banerima i vitrinama, koji se očitavaju dostupnim mobilnim telefonima i pružaju mogućnost audio-vodiča kroz izložbu,
- inter-aktivni prikaz arheološkog lokaliteta Municipijum S,
- hologramski prikaz diatrete.

U narednom periodu predviđeno je da se postojeće tehnološke inovacije upotpune.

Kako bi izložba bila prilagođena slijepim i slabovidim osobama, planirano je da se prateći izložbeni tekstovi istaknu i na Brajevom pismu, kao i mogućnost da se neki od reprezentativnih izloženih predmeta, koji su karakteristični za pojedine razvojne epohe, skeniraju i putem 3D štampača izrade kao trodimenzionalni predmeti koji će im biti dostupni.

Planirano je da se za najmlađe posjetioce, djecu predškolskog uzrasta i osnovce nižih razreda, priredi prilagodljiv pedagoško-didaktički sadržaj koji bi imao zabavno-obrazovni karakter. U vidu interaktivnog prikaza, pripremiće se kviz-pitanja, praćena odgovarajućim zanimljivim lustracijama, koje bi animirale djecu da na zanimljiv i nenametljiv način, steknu znanja o prošlosti rodnog kraja i bogatoj kulturno-istorijskoj baštini Pljevalja. U saradnji sa osnovnim školama, pedagoška muzejska služba sprovodiće i kreativne radionice u skladu sa nastavnim programom koji je tematski povezan sa muzejskom postavkom, kako bi djeca kroz aktivnu nastavu sticala nova iskustva i saznanja.

3. PREZENTACIJA KAMENIH NADGROBNIH SPOMENIKA

IZ KOMINA

Od sredine šezdesetih godina XX vijeka, u više navrata (od 1964. do 1967. i od 1970. do 1975. godine) sprovedena su sistematska arheološka istraživanja na području Pljevalja. Obavljana su u međusobnoj saradnji Filozofskog fakulteta u Beogradu, Zavoda za zaštitu spomenika kulture Crne Gore i Zavičajnog muzeja u Pljevljima. U navedenom periodu, u Kominima su istražene dvije velike nekropole u blizini antičkog grada Municipijuma S,

- starija nekropola, sa 390 grobova inflamiranih pokojnika i
- mlađa nekropola, sa 295 grobova, dijelom inflamiranih i dijelom inhumiranih pokojnika.

Razvoj ljudske svijesti, od najranijeg perioda pa do danas, prožet je različitim vjerovanjima, običajima, ritualima koji su sprovedeni tokom života, ali i nakon smrti pripadnika zajednice. Vremenom se utemeljila prirodna želja da njihovom fizičkom smrću ne nestane svaki trag o njima, već da i daleka pokoljenja pamte njihovo postojanje. Otud se javlja potreba da se grob pokojnika obilježi nadgrobni spomenikom, načinjenim od kamena, kao trajnog materijala, uz mogućnost da se obilježi klesanim likovnim i slovničkim znacima koji su nosili određenu poruku. Proučavanje natpisa i dekoracija na pronađenim kamenim spomenicima, može mnogo da pomogne u rekonstruisanju svakodnevnog života municipalnog grada. Upravo je na osnovu spomeničkih tekstovanih zapisa utvrđeno da je sprovedeno značajno romanizovanje velikog dijela ilirskih starosjedilaca koji su kasno sticali rimsko građansko pravo. Neki od nadgrobni spomenika predstavljaju vrhunac rimske provincijske umjetnosti, a sa ostacima grobnica, imaju značajan potencijal za atraktivnu prezentaciju. Taj antički segment odražavao bi umjetnički izuzetno bogatu kamenu skulpturu raznih predstava, klesanu vještim umijećem domaćih majstora, sa dragocjenim epigrafskim natpisima koji govore o strukturi tadašnjeg stanovništva, njegovom privrednom, kulturnom i religijskom načinu života.

Već duži niz godina planira se uređenje lapidarijuma - arheološkog parka, kao jedne ambijentalne cjeline gdje bi antički nadgrobni spomenici bili izloženi kao pokazatelji ljudskog prisustva na ovom prostoru, njegovog razvoja, napretka i stvaralaštva u starom vijeku. Ranijim idejnim Projektom iz 2007. godine bilo je predviđeno da se dio kamenih spomenika, dvije postojeće grobnice i dvadeset odabranih spomenika, izmjesti u prostor parka pljevaljske Milet bašte. Promjenom okolnosti tokom dužeg niza godina, zapostavljen je ovaj Projekat, a u komunikaciji sa stručnjacima Centra za konzervaciju i arheologiju došlo se do stava da bi Projekat trebalo revidirati u nekim dijelovima i prilagoditi dominantnoj muzeološkoj praksi i potrebama savremenog kulturnog turizma. U ovim okolnostima javile su se neke nove opcije za izbor potencijalne lokacije za uređenje lapidarijuma i prezentaciju nadgrobni spomenika (centar grada ili sami lokalitet Municipijum S u Kominima). U što skorije vrijeme potrebno je utvrditi najadekvatniju lokaciju za koju bi se uradio novi projektni plan. Na spomenicima koji predstavljaju umjetnički izuzetno bogate kamene skulpture raznih predstava, odrađene su adekvatne konzervatorske mjere i sanirana oštećenja tako da spremno čekaju svoju prezentaciju.

4. NABAVKA SUVENIRA

Muzej kroz svoju djelatnost obavlja veliki broj aktivnosti. Izložbena djelatnost je svakako najzaslužnija kao odrednica rada muzeja i pokazatelj njegove prepoznatljivosti. Zavičajni muzej je do sada imao veći broj povremenih postavki koje su svakako obilježile njegov rad i pokazale posvećenost i tematsku raznovrsnost. Otvaranjem nove inovativne arheološke postavke, muzej je upotpunio svoju djelatnost. Savremena postavka će u narednom periodu svakako uticati na kompleksnost rada muzeja. Za veoma kratko vrijeme ova atraktivna izložba privukla je veliku pažnju i izuzetno interesovanje posjetilaca, kako pojedina i manjih grupa, tako i organizovanih školskih grupa, što se očekuje i u narednom periodu. Time će muzej u buduće biti znatno više prisutan i prezentovan u turističkoj ponudi grada, što će zahtijevati i uvođenje noviteta i pojedinosti u njegovom radu.

Planirano je da se u okviru muzejske ponude uvrsti i plasiranje suvenira. Suvenir je predmet za uspomenu, koji materijalom, idejom, umjetničkim i estetskim rješenjima, odražava ili simbolizuje karakteristike određenog kraja, zemlje ili područja. Muzejski suvenir može da bude kopija predmeta koji se čuva u muzeju, replika kulturno istorijskih spomenika, skulptura, a može da bude i proizvod koji je nastao kao inspiracija onoga što je proizvod neke druge tradicije. Istorijska priča ili predmet iz prošlosti sa dobrom pozadinskom pričom može učiniti suvenir zanimljivim. Izrada suvenira sa karakteristikama lokalnih, regionalnih i nacionalnih atributa, uz umjetnička, tehnička i tehnološka rješenja, vjerovatno bi pokrenula proizvodnju u domaćoj radinosti. Kao i u svim drugim sferama poslovanja, proizvodnje i trendova, presudnu riječ daće originalnost, inovativnost, te bi zbog toga u izradi suvenira bila potrebna pomoć stručnjaka, dizajnera i umjetnika. Za proizvodnju suvenira pokrenuli bi saradnju i sa lokalnim organizacijama koje bi svojim angažovanjem mogli da upotpune i obogate ponudu. Trudili bi se da sredstva koja obezbedimo kroz prodaju suvenira uložimo dalje u izradu novih.

5. IZDAVAČKA DJELATNOST

Zavičajni muzej Pljevlja se skoro dvije decenije bavi izdavačkom djelatnošću. Prva izdanja su bila Glasnici Zavičajnog muzeja, u kojima su objavljivani radovi eminentnih stručnjaka koji su učestvovali kao predavači na godišnjim Naučnim skupovima, u organizaciji Zavičajnog muzeja. Pored ovog vrijednog časopisa, Muzej je pokrenuo ediciju "Pljevaljsko selo" kako bi se u posljednjem momentu otrgla od zaborava sjećanja na vremena kada su

pljevaljska sela živjela intenzivnim životom. Na ovaj način Muzej stimuliše i sistematski unapređuje profesionalna i amaterska istraživanja koja za cilj imaju osvjetljavanje osobnosti privrednog, društvenog i kulturnog života u selima pljevaljskog kraja. Osim što će biti svojevrsan dokument o transformaciji pljevaljskog sela, knjige u ediciji "Pljevaljsko selo" predstavljaju čuvara i promotera kulturne baštine pljevaljskih sela.

Muzej sporadično izdaje i monografske studije. Namjera ustanove jeste da nastavi sa ovom izdavačkom praksom i da je u narednim godinama dodatno obogati.

Muzej će i u 2022. godini ostati otvoren za objavljivanje novih rukopisa o Pljevljima, koji zadovoljavaju stručne i estetske kriterijume, kao i za objavljivanje reprinta starih izdanja značajnih za osvjetljavanje prošlosti Pljevalja.

6. PRIKUPLJANJE NOVIH MUZEALIJA I FORMIRANJE NOVIH ZBIRKI

Tokom predhodnih godina Muzej je otkupom starina ili putem poklona darodavaca dolazio do materijala kojim su upotpunjene muzejske zbirke. Takva praksa će se intenzivno sprovoditi i u budućem periodu, kako bi se došlo do predmeta koji mogu biti od značaja za predstavljanje određenih razdoblja, događaja, običaja, pojedinaca. Obzirom da je takvih predmeta sve manje i da oni vremenom propadaju, planirano je da se intenzivira otkup novih muzealija, naročito onih koje bi mogle zadovoljiti kriterijume muzejskog eksponata, kako bi se obogatile postojeće ili formirale nove zbirke.

7. PRIKUPLJANJE ISTORIJSKIH PODATAKA

U cilju upotpunjavanja istorijske zbirke, okviru redovnih muzejskih djelatnosti nastaviće se sa prikupljanjem podataka, dokumenata, fotografija iz najranijeg perioda koji svjedoče o istorijskim dešavanjima na prostoru Pljevalja. Privode se kraju radovi na prikupljanju i izradi monografije spomeničkog naslijeđa iz perioda NOB-a, koja obuhvata istorijate Drugog svjetskog rata, obrađene kroz spomen-obilježja, kao jedinstvene arhitektonske simbole autentične za prostor i dešavanja na određenom lokalitetu, čuvajući od zaborava kako sjećanja na pojedince, tako i na događaje od prije osam decenija. Upotpunjena je prosvjetnim prilikama škola koje nose imena istaknutih pojedinaca tog vremena. U daljem radu istorijsko odjeljenje će nastaviti sa sistematizacijom i digitalizacijom postojećeg obimnog fonda arhivske građe i fotografija, koja bi bila pristupačnija i lakše dostupna za korišćenje.

8. IZLOŽBENE AKTIVNOSTI

Izložba posvećena Tanasiju Pejatoviću

Povodom sto dvadeset godina postojanja Gimnazije u Pljevljima, Zavičajni muzej je krajem novembra organizovao izložbu posvećenu Tanasiju Pejatoviću, utemeljivaču i prvom direktoru Gimnazije koja i nosi njegovo ime. Tanasije Pejatović je ostavio dubok trag u razvoju nauke i kulture u pljevaljskom kraju, krajem devetnaestog i početkom dvadesetog vijeka. Kao darovit učenik, na predlog crkveno-školskih dostojanstvenika školovao se u Beogradu na Nižoj, potom Višoj gimnaziji, te Filozofskom fakultetu. Sa zvanjem profesora radio je prvo u Skoplju, a potom se svesrdno angažovao na osnivanju Niže gimnazije u Pljevljima. Svojim naučnim radovima dao je veliki doprinos razvoju i napretku antropogeografskih saznanja na prostoru Polimlja i Potarja. Njegova prerana smrt u dvadeset osmoj godini života bila je veliki gubitak za naučne i kulturno-prosvjetne krugove sa početka dvadesetog vijeka.

Izložbom koja je kulturno-obrazovnog i edukativnog karaktera dat je kompleksan društveni kontekst izrastanja gradske inteligencije, školovanje, karijere i životni putevi njenih istaknutih predstavnika, kao i ukupan društveni ambijent Pljevalja toga doba. Zbog velikog interesovanja prosvjetnih ustanova, planirano je da postavka traje i prvih par mjeseci naredne godine kako bi učenici, naročito seoskih škola, organizovano mogli da je posjete.

Tambura i kulturno nasleđe

Izložba *Tambura i kulturno nasleđe* koja će prezentovati različite aspekte tamburaške prakse biće organizovana u saradnji sa GTO Pljevlja, a planirano je da bude realizovana u aprilu u okviru održavanja Kongresa Evropskog tamburaškog saveza. Izložba je zamišljena kao prvi korak ka sistematskoj zaštiti i promociji tambure i tamburaške muzike koja je identifikovana kao važan dio nematerijalne kulturne baštine, ne samo Pljevalja, već i Crne Gore. To će zapravo biti prezentacija do sada prikupljenog materijala i dokumentacije, sa posebnim osvrtom na potrebu zaštite i očuvanja tamburaštva i kreiranje ambijenta u kojoj bi ono bilo prepoznato ne samo kao dio tradicije, već kao živo nasleđe, odnosno praksa koja može da nastavi da živi u savremenim uslovima.

GTO Pljevlja je u kontinuitetu realizovalo različite aktivnosti na očuvanju tambure sa ciljem unapređenja svih kapaciteta tamburaške prakse kroz edukaciju, formalno obrazovanje, promociju, kao i unapređenje stvaralaštva kroz festivalski rad. Upravo od njih je i došao

podsticaj za organizovanje izložbe posvećene tamburi u Pljevljima. U organizaciji GTO Pljevlja je tokom novembra organizovano književno veče *Tambura i kulturno naslijeđe*, a pokrenuta je i inicijativa da se tambura kao izborni predmet uvede u niže muzičke škole, kao i u srednje obrazovanje. Sa druge strane, prepoznajući značaj i potrebu zaštite nematerijalne kulture baštine koja predstavlja jednu od najkasnije prepoznatih kategorija⁸ baštine (Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine, pariz, 2003. godine), JU Zavičajni muzej Pljevlja je tokom 2018. godine planirala realizaciju projekta *Omaž Hamdiji Šanihpašiću (1916-2003)*. Ideja je bila da se organizuje konferencija eminentnih regionalnih etnomuzikologa koja bi imala za cilj da osvjetli život i djelo jednog od najznačajnijih rizničara starogradskih pjesama na Balkanu. Međutim, planirani iznos za organizaciju omaža bio je značajno veći od sredstava opredijeljenih od strane Ministarstva kulture, a u nemogućnosti da se pronađu drugi izvori finansiranja, Muzej nije mogao da na adekvatan način realizuje projekat koji bi bio primjeren njegovom sadržaju i značaju.

Cilj izložbe je da u kontekstu priče o nematerijalnoj kulturnoj baštini zainteresuje i podstakne na saradnju sve relevantne aktere, od akademskih i stručnih pojedinaca ili udruženja koje se bave etnomuzikologijom, zatim kulturnom istorijom početka XX vijeka, do tamburaških sastava i brojnih ljubitelja tamburaške muzike.

Ostale izložbene aktivnosti

U narednoj godini planirana je institucionalna saradnja sa Prirodnjačkim muzejom Crne Gore, kako u domenu sprovođenja zakonskih stručnih odredbi tako i u pogledu izložbenih aktivnosti. Prirodnjački muzej je specijalizovana institucija koja se bavi istraživanjem, prikupljanjem, zaštitom i prezentacijom prirodnjačkog materijala, jedina je ustanova tog tipa u Crnoj Gori. Osnovna misija muzeja je da sakuplja, čuva i prezentuje izuzetno bogatu prirodnu i kulturnu baštinu naše zemlje. Izložbene postavke Prirodnjačkog muzeja posebno su interesantne mlađim generacijama, naročito djeci koja su znatiželjna da upoznaju biljni i životinjski svijet Crne Gore. Planirano je da se gostujućom izložbenom postavkom Prirodnjačkog muzeja, naši sugrađani upoznaju sa bogatstvom biljnog i životinjskog svijeta Crne Gore.

Među izložbenim aktivnostima tokom 2022. godine Zavičajni muzej Pljevlja je planirao saradnju sa Muzejom krapinskih neandertalaca iz Krapine, koji je dio Muzeja Hrvatskog zagorja. Saradnja sa ovim muzejom je ostvarena i tokom ove godine po pitanju prikaza i edukativnog programa u domenu predstavljanja praistorijskog čovjeka neandertalca i njegovog prisustva na područje Krapine. Putujuća izložbena postavka „Krapinski pračovjek“

Muzeja krapinskih neandertalaca, planirana je za jesen naredne godine. Cilj ove izložbe je da posjetiocima na kreativan način približi život zajednice neandertalaca koji su obitavali prije 125.000 godina na prostoru današnje Krapine. Istraživanja su pokazala da neandertalci nisu bili divlaci, kako se prvobitno smatralo, već da su bili društvena bića, imali su vlastitu kulturu i rituale sahranjivanja mrtvih, izrađivali su odjeću, kamene alatke i nakit. Na arheološkom lokalitetu u Krapini pronađen je najveći broj fosilnih kostiju neandertalaca u Europi i na Bliskom istoku, područjima na kojima je evidentirano njihovo prisustvo. Analize ovog arheološkog materijala doprinijele su razvoju paleontološke nauke u svijetu. Na prostoru Pljevaljskog kraja prisustvo čovjeka neandertalskog tipa može se pratiti kroz nalaze iz pećine pod Gospića vrhom i kroz artefakte iz donjih slojeva Mališine pećine, prikazane na arheološkoj postavci Zavičajnog muzeja „*Putevima Homo-sapiensa*“.

9. ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA U KOMINIMA

Centar za konzervaciju i arheologiju Crnu Gore započeo je je istraživanja na području rimskog municipalnog naselja u Kominima 2017. godine. Arheološka istraživanja na samom gradu sprovedena su do 2020. godine. Tom ovih radova ukazale su se gradske zidine i ostaci više građevina. Realna su očekivanja da će se u narednim fazama istraživanja ukazati ostaci građevina smještenih u centru grada. U saradnji sa Masarikovim Univerzitetom iz Brna (Češka), Muzej je u protekloj godini izvršio geomagnetna istraživanja na širem potezu centra grada. Istraživanjima je pokriveno preko 15 ha lokaliteta, a građevine su se ukazale na nekim mjestima gdje nije bilo očekivano. U narednoj godini na određenim potezima izvršiće se georadarska istraživanja, koja su značajno preciznija. Opština bi trebalo da postane vlasnik dijela zemljišta na kome se nalaze neke od građevina, tako da će se steći uslovi za arheološka istraživanja, kao i za postepenu prezentaciju tog poteza lokaliteta.

II - SISTEM TEHNIČKE ZAŠTITE

JU Zavičajni muzej Pljevlja u obavezi je da u svom radu sprovodi odredbe Zakona o zaštiti kulturnih dobara. Kulturno dobro je svako nepokretno, pokretno i nematerijalno dobro za koje je zakonom utvrđeno da je od trajnog istorijskog, umjetničkog, naučnog, arheološkog, antropološkog i drugog društvenog značaja. U skladu sa tim sprovode se zakonske mjere zaštite, koje imaju za cilj sprječavanje protivpravnih radnji usmjerenih prema fondusu Muzeja i ukupne imovine institucije. Muzej kao pravno lice sprovodi zaštitu kulturnih dobara

preduzimanjem odgovarajućih mjera u pogledu stručnih, konzervatorskih i drugih vidova zaštite.

Zakonske mjere zaštite kulturnih doraza obuhvataju i preventivne mjere zaštite kojima se sprječavaju oštećenja i uništenja kulturnih dobara od dejstva prirodnih sila, fizičkih i hemijskih faktora, krađe i drugih opasnosti od rizika kojima kulturno dobro može biti izloženo. S tim u vezi, pod čuvanjem kulturnog dobra podrazumijeva se kontinuirano praćenje stanja kulturnog dobra, sprječavanje nedozvoljenih radnji fizičko i tehničko obezbjeđivanje i zaštita od rizika kojim ono može biti izloženo.

U skladu s navedenim, Muzej planira da u najskorijem vremenu preduzme zakonske mjere uspostavljanja tehničke zaštite u prostorijama Muzeja (depou i izložbenim prostorima) pod krovnom ustanovom Doma kulture, kao i mjere zaštite u muzejskim prostorijama depoa koje se nalaze u zgradi Skupštine Opštine Pljevlja, kako bi muzejski materijal bio adekvatno zaštićen. Zaštita će biti izvedena tehničkim sredstvima, uređajima i sistemima tehničke zaštite (vidi nadzori, alarmni sistemi, kontrola pristupa). Aktivnosti na tehničkoj zaštiti biće izvedene u više koraka: izrada elaborata protivpožarne zaštite, planiranje i izrada elaborata sistema tehničke zaštite, vršenje poslova projektovanja i nadzora nad izvođenjem tehničke zaštite i konačno vršenje poslova montaže, puštanja u rad i održavanja sistema tehničke zaštite i obuke korisnika.

Navedenim aktivnostima steći će se uslovi za uspostavljanje tehničke zaštite za bezbjedno i nesmetano izlaganje vrijednih muzejskih eksponata. Za izlaganje eksponata od naročitog značaja, kao što je *Pljevaljska diatreta*, koja predstavlja vrhunac staklarske umjetnosti antičkog Rima treba obezbijediti posebne sigurnosne sefove i dodatne uslove fizičke zaštite, angažovanjem po potrebi posebno stručno obučениh lica koja će u određenom periodu obavljati službu zaštite.

Planirano je da tehnička zaštita Muzeja bude izvršena u skladu sa svim zakonima i pravilnicima koji uređuju pomenutu oblast.

Aktivnosti iz Programa rada za 2022. godinu, JU Zavičajni muzej planira da provede sa osam izvršilaca zaposlenih na neodređeno vrijeme. Među devet izvršilaca, pet je žena.

Radno mjesto	Stručna sprema	Zvanje	Broj izvršilaca
Direktor	VSS	Kustos	1 izvršilac
Kustos etnološkog odjeljenja	VSS	Kustoskinja	1 izvršilac
Kustos isoričar odjeljenja	VSS	Kustoskinja	1 izvršilac
Muzejski pedagog	VSS	Muzejska pedagoškinja	1 izvršilac
Muzejski tehničar – vođa depoa	SSS	Muzejski tehničar	1 izvršilac
Muzejski tehničar - fotograf	SSS	Muzejski tehničar	1 izvršilac
Čuvar-vodič	SSS	Čuvar-vodič	1 izvršilac
Referent za knjigovodstvene, finansijske i opšte administrativne poslove	SSS	Ekonomska tehničarka	1 izvršilac
Higijeničarka-kurirka	SSS	NK radnica	1 izvršilac

PLAN FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA 2022. GODINU

1.PRIHODI IZ BUDŽETA OPŠTINE PLJEVLJA	226.629,00
UKUPNO :	226.629,00

1. PLAN RASHODA SREDSTAVA IZ BUDŽETA OPŠTINE PLJEVLJA	
1. BRUTO ZARADE I DOPRINOSI NA TERET POSLODAVCA	81.408,00
2. BRUTO NAKNADE ČLANOVIMA SAVJETA	5.209,00
3. OSTALE NAKNADE <i>/Naknade definisane zakonom i kolektivnim ugovorom</i>	17.386,00
4. TROŠKOVI ZA MATERIJAL I USLUGE	30.126,00
5. NABAVKA I ODRŽAVANJE OBJEKATA	3.000,00
6. SISTEM TEHNIČKE ZAŠTITE	30.000,00
7. DJELATNOSTI MUZEJA	59.500,00
1. Redovna djelatnost	5.000,00
2. Osavremenjavanje stalne muzejske postavke	7.000,00
3. Presentacija kamenih nadgrobnih spomenika iz Komina	5.000,00
4. Nabavka suvenirna	5.000,00
5. Izdavačka djelatnost	2.000,00
6. Prikupljanje novih muzealija i formiranje novih zbirki	5.000,00
7. Prikupljanje istorijskih podataka	500,00
8. Izložbene aktivnosti	15.000,00
9. Arheološka istraživanja i obrada arheološkog materijala	15.000,00
UKUPNO :	226.629,00

v.d. Direktorice

Dejana Drobnyak
Dejana Drobnyak